

Анна Іванчук

*Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Професійна компетентність – це здатність фахівця від початку своєї професійної діяльності відповідати суспільним вимогам професії на рівні визначеного державою стандарту й демонструвати належні особистісні якості, мобілізуючи для цього відповідні знання, вміння, навички, емоції, ґрунтуючись на внутрішній мотивації, ставленнях, моральних та етичних цінностях і досвіді, усвідомлюючи обмеження своїх знань та акумулюючи інші ресурси для їх компенсації [3, с.110]. Щодо професійної компетентності майбутнього вчителя, вона забезпечується комплексом, що охоплює: педагогічні здібності та можливості, вмотивовану спрямованість на **освітній** процес, систему необхідних знань, навичок, умінь і досвіду, які постійно вдосконалюються й реалізуються на практиці [1].

Зміст професійної компетентності вчителя визначається не тільки нормативною моделлю компетентності – кваліфікаційною характеристикою, яка відображає науково обґрунтований комплекс професійних знань, умінь і навичок. Нова модель компетентності вчителя – це науково обґрунтована сукупність професійних знань, умінь і навичок, серед яких виокремлюються конструктивні та гностичні, аналітичні, проєктивні, рефлексивні, організаторські, комунікативні вміння, культура педагогічного спілкування [4].

Отже, професійну компетентність учителя можна розглядати як інтегративне особистісне утворення, яке містить знання, сукупність різних умінь і навичок, що стосуються всіх аспектів його педагогічної діяльності. Не заперечуючи важливість сформованості всіх структурних компонентів для успішної професійної діяльності вчителя, вважаємо, що для вчителя іноземної мови особливе значення мають комунікативні вміння, які дають йому змогу ефективно вирішувати навчальні **завдання**, вступати у

комунікативну взаємодію та спілкування з носіями тієї чи іншої іноземної мови. Важливість останньої тези посилюється тим, що за своєю сутністю іншомовна освіта – це не лише оволодіння знаннями та вміннями з іноземної мови, а й пізнання культури народу, чия мова вивчається. Тобто йдеться про лінгвокультурну освіту, результатом якої має стати багатомовність громадян суспільства, які усвідомлюють свою належність до певного етносу й здатні до самоідентифікації у світі.

Залучаючи майбутніх учителів до культури іншого народу, іншомовна освіта сприяє розвитку в них розуміння культури іншого народу, формує здатність орієнтуватися в сучасному полікультурному та інформаційному суспільстві, забезпечує встановлення та розвиток контактів з носіями різних мов і культур [5, с.12].

З огляду на це, цілком правомірно вести мову про іншомовну комунікативну компетентність як один із результатів іншомовної освіти. На важливості іншомовної комунікативної компетентності наголошується в «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти: вивчення, викладання та оцінювання», які спрямовані на сприяння співпраці численних представників учительської професії в Європі та за її межами. Як зазначено в «Рекомендаціях», використання мови, в тому числі й її вивчення, включає в себе дії, що виконуються особами, які в ролі окремих індивідів чи соціальних агентів розвивають низку компетентностей, серед яких особливе місце належить комунікативній мовленнєвій компетентності. Сформовані компетентності використовуються за необхідності у різних контекстах залежно від різних умов та різних потреб для здійснення різних видів мовленнєвої діяльності, до яких належать мовленнєві процеси продукції або сприйняття текстів, пов'язаних з певними темами у специфічних сферах [2].

Такий підхід не лише свідчить на користь тісного взаємозв'язку між професійною та іншомовною комунікативною компетентністю майбутнього вчителя, а й наповнює кожну з них додатковим уточнюючим змістом.

Узагальнюючи викладене, можна зробити такі висновки.

Особливість професійної компетентності майбутнього вчителя іноземних мов полягає у поєднанні іншомовної та комунікативної компетентностей, характеризується теоретичною і практичною готовністю до викладацької діяльності та загальнокультурною спрямованістю ціннісних орієнтацій і професійних якостей.

Іншомовна комунікативна компетентність – це комплекс знань, умінь і навичок, а також досвіду їх використання, що дає майбутньому вчителю змогу ефективно й продуктивно застосовувати іноземну мову для здійснення професійної діяльності. Ця компетентність становить інтегральну характеристику професійної компетентності, забезпечує її успішну реалізацію в різноманітних соціокультурних і педагогічних ситуаціях з урахуванням специфіки лінгвістичних, соціальних і морально-етичних норм та правил, а також вимог, що висуваються до досвідченого користувача іншомовного спілкування, та завдань, які покладаються на майбутнього вчителя іноземної мови.

Список використаних джерел:

1. Акуленко І. А. Аксіологічний компонент методичних компетентностей майбутніх учителів математики / І. А. Акуленко, Н. А. Тарасенкова // Вісник Черкаського ун-ту. Серія Педагогічні науки. – 2008. – Вип.139. – С.3–10.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Іванова С. В. Функціональний підхід до визначення професійної компетентності вчителя біології та організації її вдосконалення в закладі післядипломної освіти / С. В. Іванова // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2008. – Вип. 42. – С.106–110.
4. Лапенок М. І. Безперервна педагогічна освіта / М. І. Лапенок. – Севастополь: Рібест, 2003. – 165 с.
5. Педагогика. Большая современная энциклопедия / [сост. Е. С. Рапацевич]. – Минск: Современное слово, 2005. – 720 с.